

RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRI: O‘ZBEKISTON MISOLIDA TAHLIL

Norboyeva Dildora Berdiboyevna

Toshkent iqtisodiyot va soliq texnikumi

“Aniq fanlar” kafedra mudiri

Matematika fani yetakchi o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekistonda raqamli transformatsiyaning iqtisodiy o‘rishga ko‘rsatgan ta’siri chuqur tahlil etiladi. Raqamlashtirish jarayonining davlat boshqaruvi, sanoat, xizmatlar sohasi va kichik biznesdagi samaradorlikni oshirishdagi o‘rni ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, raqamli infratuzilmaning rivojlanishi, internet qamrovi kengayishi, elektron hukumat tizimlari va korxonalarda axborot texnologiyalaridan foydalanishning iqtisodiy natijalari yoritiladi. Tadqiqot O‘zbekistonda olib borilayotgan raqamli islohotlarning iqtisodiy o‘rish sur‘atlarini tezlashtirish, ishlab chiqarish unumdorligini ko‘tarish va investitsion jozibadorlikni oshirishdagi ahamiyatini amaliy misollar asosida ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: raqamli transformatsiya, iqtisodiy o‘rish, innovatsiya, elektron hukumat, raqamli iqtisodiyot, texnologik rivojlanish, samaradorlik.

Abstract: This paper provides an in-depth analysis of the impact of digital transformation on economic growth in Uzbekistan. It examines how digitalization enhances efficiency across public administration, industry, services, and small businesses. The study explores the development of digital infrastructure, expansion of internet accessibility, implementation of e-government systems, and the increasing use of information technologies in enterprises. Furthermore, the paper highlights how ongoing digital reforms in Uzbekistan contribute to accelerating economic growth, improving productivity, and strengthening investment attractiveness. Practical examples and recent initiatives are used to demonstrate the role of digital transformation in shaping a modern, competitive economy.

Keywords: digital transformation, economic growth, e-government, digital economy, innovation, technological development, productivity.

Аннотация: В данной статье проводится углублённый анализ влияния цифровой трансформации на экономический рост Узбекистана. Рассматриваются вопросы повышения эффективности в государственных структурах, промышленности, сфере услуг и малом бизнесе за счёт внедрения цифровых технологий. Особое внимание уделено развитию цифровой инфраструктуры, расширению доступа к интернету, системам электронного правительства и цифровизации предприятий. В статье показано, как реализуемые в Узбекистане цифровые реформы ускоряют темпы

экономического роста, повышают производительность и усиливают инвестиционную привлекательность страны.

Ключевые слова: цифровая трансформация, экономический рост, электронное правительство, цифровая экономика, инновации, технологическое развитие, производительность.

KIRISH

Globalashuv sharoitida raqamli texnologiyalar iqtisodiy rivojlanishning asosiy drayverlaridan biriga aylangan. Jahon mamlakatlarida iqtisodiyotning barcha tarmoqlarini raqamlashtirish, boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish, katta hajmdagi ma'lumotlar bilan ishlash va sun'iy intellektdan foydalanish iqtisodiy o'sishning yangi modelini shakllantirmoqda.

Raqamli transformatsiya nafaqat ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, balki xizmatlar sifati, biznes jarayonlarining tezligi, xarajatlarning qisqarishi va raqobatbardoshlikning kuchayishiga ham bevosita ta'sir qiladi.

O'zbekiston Respublikasi ham so'nggi yillarda raqamli iqtisodiyotga o'tish bo'yicha keng ko'lamli islohotlarni amalga oshirmoqda. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida davlat boshqaruvi, soliq tizimi, bojxona, ta'lim, sog'liqni saqlash, bank sektori va biznes muhitida zamonaviy axborot texnologiyalari joriy etilmoqda[1].

Internet infratuzilmasini rivojlantirish, elektron hukumat tizimini kengaytirish, elektron to'lovlar, raqamli xizmatlar va onlayn platformalarning ko'payishi iqtisodiy faollikning ortishiga yanada katta imkoniyatlar yaratmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODIKASI

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda raqamli transformatsiya jarayonlari bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar ko'proq iqtisodiy samaradorlik, davlat boshqaruvida ochiqlik, raqamli savodxonlik va raqamli infratuzilma rivoji bilan izohlanadi. Mahalliy olimlar orasida Turopova va Xudoyberdiyev o'z tadqiqotlarida Brynjolfsson va McAfee tomonidan ilgari surilgan raqamli iqtisodiyot nazariyasiga tayangan holda O'zbekiston sharoitida raqamli texnologiyalarning iqtisodiy o'sishga ko'rsatgan ta'sirini keng yoritgan. Ularning fikricha, raqamli xizmatlarning kengayishi, internet qamrovi ortishi va davlat xizmatlarining elektron shaklga o'tishi iqtisodiyotda samaradorlikni oshiradi va investitsiyalarni jalb etadi.

Mualliflar e-gov xizmatlari va biznes jarayonlarini raqamlashtirish orqali biznes muhitining yaxshilanishi iqtisodiy o'sishga sezilarli ta'sir ko'rsatishini aniq dalillar bilan ko'rsatib berganlar.

Umarkulov va Abdunosirova inson kapitali va raqamli transformatsiya o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni asoslab beradi. Ular o'z tadqiqotida masofaviy ta'lim imkoniyatlari, AKT sohasida malaka oshirish, raqamli savodxonlikning kuchayishi mamlakatda ishlab chiqarish jarayonlarining modernizatsiyasiga xizmat qilayotganini

ta'kidlaydi[2]. Ularning kuzatuvlari shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalarning ommalashuvi mehnat bozorida yangi kasblar paydo bo'lishiga, mavjud kasblarning tarkibiy transformatsiyasiga va umumiy iqtisodiy unumdorlikning oshishiga olib keladi. Bu yondashuv O'zbekistonning zamonaviy iqtisodiy siyosati bilan mos keladi.

Ziyadullayeva tomonidan olib borilgan izlanishlarda esa O'zbekistonning raqamli rivojlanish strategiyalari, xususan "Raqamli O'zbekiston" dasturi doirasidagi islohotlarning amaliy natijalari tahlil qilingan. Muallif raqamli infratuzilmaning kengayishi, elektron hukumat tizimi orqali xizmat ko'rsatish tezligining oshishi va shaffoflikning kuchayishi iqtisodiy jarayonlarni jadallashtirayotganini ta'kidlaydi. Tadqiqotda raqamli iqtisodiyotning joriy etilishi natijasida ma'muriy jarayonlarning optimallashtirish, ishlab chiqarish xarajatlarining kamayishi hamda ishlab chiqarish quvvatlarining kengayishi kabi omillar ko'rsatiladi.

Xalqaro miqyosdagi tadqiqotchilar ham raqamli transformatsiyaning global iqtisodiyotga ta'sirini keng qamrovda o'rganganlar. Brynjolfsson va McAfee o'z asarlarida raqamli texnologiyalar inson aqli bilan bajariladigan ko'plab vazifalarni avtomatlashtirib, iqtisodiyotda yangi samaradorlik darajasini shakllantirishini ta'kidlaydi. Ularning fikriga ko'ra, yangi axborot texnologiyalari iqtisodiy jarayonlarni tezlashtiradi, ishlab chiqarish unumdorligini oshiradi va innovatsiyalar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Mualliflar raqamli transformatsiyani iqtisodiyotning tabiiy evolyutsiyasi deb hisoblaydi.

Klaus Shvab tomonidan ilgari surilgan to'rtinchi sanoat inqilobi konsepsiyasi ham raqamli o'zgarishlarning global iqtisodiyotdagi rolini chuqur yoritadi. U yangi texnologiyalar sanoat, xizmatlar sohasi, ta'lim, sog'liqni saqlash va davlat boshqaruvi kabi tarmoqlarda tub o'zgarishlar yasayotganini ta'kidlaydi. Shvabning fikricha, raqamli iqtisodiyotga o'tish nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki jamiyatning barcha qatlamlarida innovatsion fikrlashni talab qiladi. Uning yondashuvi O'zbekistonning raqamli islohotlariga hamohang bo'lib, mamlakatda olib borilayotgan modernizatsiya siyosatini ilmiy asoslab beradi[3].

Alenezi tomonidan raqamli hukumat transformatsiyasiga bag'ishlangan tadqiqotlarda esa davlat sektorida raqamlashtirish iqtisodiy o'sishni jadallashtirishda muhim omil ekani ta'kidlanadi. U xizmat ko'rsatish tizimlarining avtomatlashtirilishi, byurokratiyaning kamayishi, biznes uchun qulay sharoit yaratish iqtisodiy faoliyatni kuchaytirishini ilmiy dalillar bilan asoslaydi. Raqamli hukumat samaradorlikni oshiradi, davlat va fuqarolar o'rtasidagi aloqani tezlashtiradi va iqtisodiy o'sish uchun zarur bo'lgan shaffoflikni ta'minlaydi.

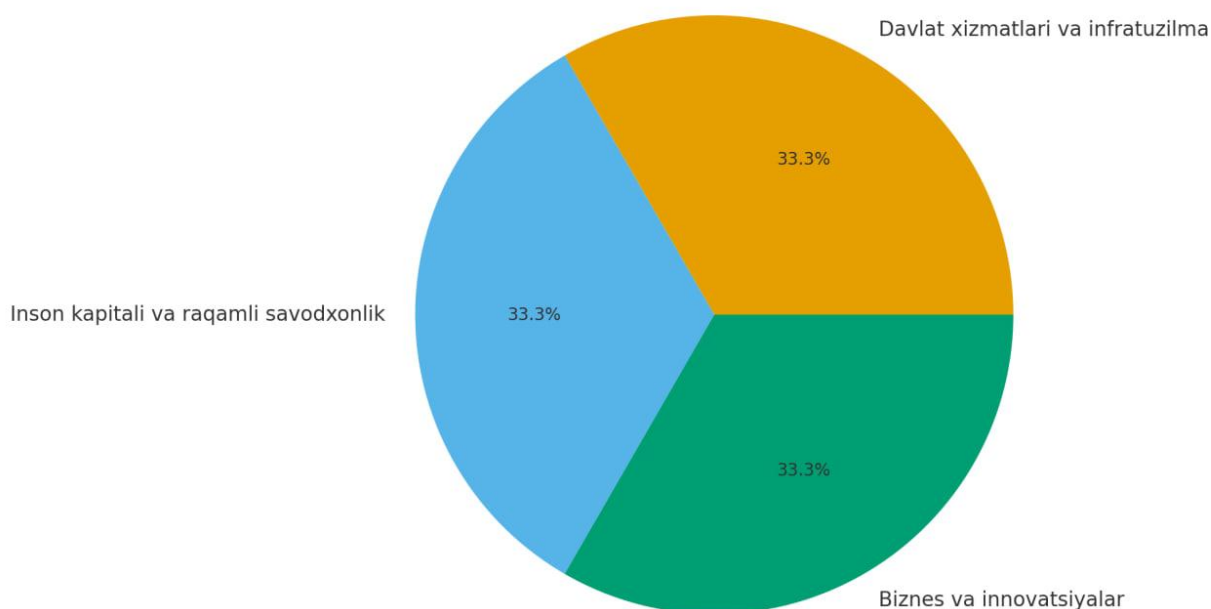
Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mahalliy va xorijiy manbalar bir nuqtada birlashadi. Ularning umumiy xulosasi shundan iboratki, raqamli transformatsiya O'zbekiston iqtisodiy o'sishining muhim drayveri bo'lib, raqamli infratuzilmaning rivoji, internet xizmatlarining kengayishi, elektron hukumat tizimlari, raqamli savodxonlikning oshishi va biznes jarayonlarining avtomatlashtirilishi

iqtisodiyotning barcha yo‘nalishlarida samaradorlikni oshirmoqda. Bu jarayon ishlab chiqarish xarajatlarining qisqarishiga, davlat xizmatlarining tezlashishiga, shaffoflikning ortishiga, raqobatbardoshlikning kuchayishiga va investitsion muhitning yaxshilanishiga olib kelmoqda.

Tadqiqot metodikasi adabiyotlar tahlili natijalariga asoslanib, sifatli tahlil, qiyosiy yondashuv va konseptual tahlil usullarini uyg‘unlashtiradi. Mahalliy va xorijiy manbalardagi ilmiy qarashlar o‘rganilib, ularning iqtisodiy o‘rishga ta’sir ko‘rsatadigan asosiy omillari ajratib olindi. Shuningdek, raqamli transformatsiyaning iqtisodiyotga ta’siri texnologik rivojlanish, inson kapitali, elektron hukumat tizimlari va biznes jarayonlari samaradorligi kabi yo‘nalishlar orqali tahlil qilindi. Ushbu metodologik yondashuv tadqiqotning ilmiy asoslanganligini ta’minlab, O‘zbekistonda raqamli transformatsiyaning iqtisodiy o‘rishga qo‘shayotgan hissasini aniqlashda ishonchli natijalarga erishish imkonini beradi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Raqamli transformatsiya yo‘nalishlari (tuzilmaviy diagramma, statistik emas)

Davlat xizmatlari va infratuzilma: Raqamli texnologiyalar davlat xizmatlarini elektron shaklga o‘tkazish va infratuzilmani rivojlantirish orqali jamiyat va iqtisodiyotning samaradorligini oshiradi. Bu yo‘nalishda e-gov xizmatlari, xizmat ko‘rsatish tezligi va shaffoflikning kuchayishi asosiy ustuvor vazifa sifatida namoyon bo‘ladi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, avtomatlashtirilgan davlat xizmatlari iqtisodiy jarayonlarni tezlashtiradi va investitsiyalarni jalb etadi.

Biznes va innovatsiyalar: Biznes jarayonlarini raqamlashtirish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish iqtisodiyotda samaradorlikni oshiradi. Raqamli xizmatlar,

internet qamrovi va avtomatlashtirilgan tizimlar biznes muhiti uchun qulay sharoit yaratadi, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytiradi va yangi imkoniyatlar ochadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya innovatsiyalar va yangi kasblar paydo bo'lishiga ham hissa qo'shadi.

Inson kapitali va raqamli savodxonlik: Raqamli texnologiyalarni ommalashtirish inson kapitali rivojiga, masofaviy ta'lim va malaka oshirish imkoniyatlariga, shuningdek, raqamli savodxonlikning oshishiga yordam beradi. Bu jarayon ishlab chiqarishning modernizatsiyasiga, mehnat bozorida yangi kasblarning paydo bo'lishiga va mavjud kasblarning tarkibiy transformatsiyasiga olib keladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli bilimlar va ko'nikmalar iqtisodiy samaradorlikni oshirishda muhim vosita hisoblanadi[4].

XULOSA

Ushbu tadqiqot O'zbekistonda raqamli transformatsiyaning iqtisodiy o'sishga bo'lgan ta'sirini amaliy jihatdan ko'rsatdi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar davlat xizmatlarini elektron shaklga o'tkazish va infratuzilmani rivojlantirish orqali jamiyat va iqtisodiyot samaradorligini oshiradi. E-gov tizimlari, xizmat ko'rsatish tezligi va shaffoflikning ortishi davlat boshqaruvida ishonchni kuchaytiradi va investitsiyalarni jalb qiladi.

Biznes va innovatsiyalar sohasida raqamli transformatsiya ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, internet qamrovini kengaytirish va yangi texnologiyalarni joriy etish orqali samaradorlikni oshiradi. Bu jarayon yangi kasblarning paydo bo'lishi, mavjud kasblarning tarkibiy o'zgarishi va biznes muhitining soddalashishiga xizmat qiladi.

Inson kapitali va raqamli savodxonlik jihatidan raqamli texnologiyalarning ommalashuvi masofaviy ta'lim va malaka oshirish imkoniyatlarini kengaytiradi, shu orqali ishlab chiqarishning modernizatsiyasini ta'minlaydi va mehnat bozoridagi raqobatbardoshlikni kuchaytiradi.

Umuman olganda, raqamli transformatsiya O'zbekiston iqtisodiyotida samaradorlikni oshirish, innovatsiyalarni rag'batlantirish, investitsion jozibadorlikni kuchaytirish va davlat xizmatlarini optimallashtirish orqali iqtisodiy o'sishga sezilarli hissa qo'shadi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayoni mamlakatning barqaror va raqobatbardosh iqtisodiy modelini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. **Igamberdiyeva, K. E.** (2024). Influence of Digital Technologies on Economic Growth of the Republic of Uzbekistan. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot, 1(3). <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/1291>
yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz

2. **Nuritdinova, D. A.** (2024). Ways to develop digital economy and electronic government in Uzbekistan. *Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot*.
3. <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/5141>
yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz
4. **Makmutkhodjaeva, L. S., & Umarova, S. A.** (2024). Development of the Digital Economy as a Trigger of the Economic Growth of the New Uzbekistan. *Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot*, 1(3).
5. <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/1264>
yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz
6. **Rahmonov, S.** (2025). Development of the Digital Economy in Uzbekistan and Impact on Economic Growth. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(4), 597–599.
<https://inlibrary.uz/index.php/jmsi/article/view/120363> Inlibrary